

1

Er is niets veranderd sinds de laatste keer. Alsof er geen zomerstop geweest is. De werkplaats van Joyce, waar ze altijd samenkomen voor hun moedermorgen, ziet er nog precies hetzelfde uit.

Ella laat zich neerzakken op een van de oude banken in de hoek van de ruime schuur en kijkt tevreden rond. Alles is nog steeds even rommelig en gezellig, met langs de wanden stellingkasten vol bonkige stukken hout en half afgewerkte maaksels, zoals spiegelranden en lampenvoeten, maar ook vreemd gevormde kunstproducten die nergens op lijken. In haar ogen zien al die dingen er hetzelfde uit en ze merkt nooit of er iets is verkocht of dat er iets nieuws is bijgekomen, terwijl dat natuurlijk wel zo zal zijn. Eerlijk gezegd heeft ze niet zo veel met de grillige drijfhoutvoorwerpen die Joyce maakt. Maar de werkplaats is een fijne plek om bij elkaar te komen met hun vertrouwde groepje.

Jaren geleden zijn ze met de moedermorgens begonnen in een zaaltje van de kerk. De groep was toen veel groter en er was een crèche bij voor de kleintjes die nog niet naar school gingen. Het was haar idee geweest, zij had het allemaal opgezet en geregeld tot ieders tevredenheid. Ze behandelden opvoedproblemen en Bijbelse onderwerpen en het was gezellig om hun moederdingen met elkaar te delen.

Toen de kinderen groter werden, vielen er steeds meer moeders af – omdat ze meer gingen werken of er geen zin meer in hadden – maar zij bleven met z'n zessen over. Ella zette een nieuwe groep op met jonge moeders en zij als oudgedienden gingen verder op een andere locatie.

Dat werd de werkplaats van Joyce. ‘Zullen we de eerste keer bij mij doen?’ had ze voorgesteld. ‘Dan kunnen jullie meteen onze nieuwe werkplaats bewonderen.’

Vol enthousiasme had ze hen ontvangen in de grote, houten schuur naast het kleine huisje waar ze woonde met haar gezin. In die schuur maakte Joyce samen met Bernd, haar echtgenoot, werkstukken van drijfhout. Bernd vooral meubels en lampen en Joyce meer vage dingen. Sculpturen noemde ze die zelf. Ze toonde hun de voorraad hout alsof het een kunstschat was in plaats van een onsamenhangende hoop boomstammen en takken.

‘Allemaal unieke exemplaren, gevormd door de natuur’, had Joyce blij verteld, terwijl ze haar magere werkhanden liefkozend over een kronkelig stuk hout liet gaan.

Ella herinnert zich niet meer goed wat ze er verder nog over gezegd had. Ze geloofde het verder wel. Met verbazing had ze rondgekeken naar al dat houtwerk en naar de grote werkbank in het midden van de ruimte en naar het timmermansgereedschap en intussen vroeg ze zich kritisch af waarom deze ruimte geschikt zou zijn om samen te komen voor hun moedermorgen. Pas toen ze helemaal achterin een zithoek ontwaarde, met een paar gerieflijk uitziende banken en een grote houtkachel ernaast, begreep ze het. Hier konden ze ruim en makkelijk zitten met z’n zessen en nog wel met meer ook. Midden tussen de banken stond een houten kist, die dienstdeed als salontafel, en in een donker hoekje van de schuur was zelfs nog een keukenblokje, compleet met koffiezetapparaat en waterkoker. ‘De kinderen komen hier ook graag’, verklaarde Joyce. ‘Het is voor ons een soort tweede woonkamer.’

Ze hadden zich geïnstalleerd op de banken, waarboven een takkengevaarte hing vol kleine lampjes – een ontwerp van Bernd – en het was een fijne morgen geworden.

‘Kunnen we het hier niet altijd doen?’ had Saar gevraagd na afloop. ‘Het is hier zo rustig en vredig.’

Joyce moest er hartelijk om lachen. ‘Rustig en vredig. Hoe verzin je het? Weet je hoeveel herrie we hier soms maken als we bezig zijn? Daar is niets rustigs aan!’

Maar iedereen begreep wat Saar bedoelde. Ondanks alle rommeligheid, voelde deze houten schuur inderdaad heel vreedzaam aan. Ella wist niet hoe het kwam. Ze weet het nog steeds niet. Heeft het te maken met de persoon van Joyce?

Ze kijkt er Joyce, die bezig is in het keukenhoekje, samen met een ijverige Manon, nog eens op aan. Op het eerste gezicht ziet Joyce er niet echt rustgevend uit. Zoals altijd heeft ze haar rode kurkentrekkerkrullen halfslachtig bijeengebonden met een flodderig sjaaltje, waardoor het er nog steeds wild uitziet. En ze draagt ze een blauwe kiel – of hoe noem je zo’n wijd, halflang ding – vol kreukels. Ella vraagt zich voor de zoveelste keer af of Joyce weleens een strijkplank gebruikt. Haar kleren zien er altijd uit alsof ze lukraak uit een zak getrokken zijn. Waarschijnlijk koopt ze alles bij die kringloopwinkel waar ze werkt, zo ziet het er wel uit. Maar onder al die kreukels klopt een warm en gastvrij hart en iedereen voelt zich altijd op z’n gemak bij Joyce.

‘Fijn om weer te starten’, zegt Joyce, terwijl ze een dienblad vol bekers neerpoot op de houten kist. Ze ploft neer op een andere bank, waar haar Bijbel al klaarlag samen met het splinternieuwe boekje dat ze dit jaar gaan bespreken. Over moeders in de Bijbel.

Ella had dat boekje ontdekt, afgelopen voorjaar, en meteen besteld voor iedereen. Dat soort dingen laten ze altijd aan haar over. Ze had wel even Saar gepolst, want die is erg belezen en heeft veel Bijbelkennis. Haar mening is erg belangrijk voor Ella. Maar Saar had het druk met examens nakijken – ze is lerares oude talen – en had haastig gezegd dat ze op Ella’s inzicht vertrouwde en dat het wel goed zou zijn. Het was een twijfelachtig compliment, veroorzaakt door gebrek aan tijd en betrokkenheid, dat zag Ella wel in, maar het voelde toch ook

als een stukje erkenning voor haar inzet. Het was tenslotte Saar die het zei. De anderen vinden alles wel best. Vorig jaar hadden ze een boekje over Ruth. Achteraf bleek het minder geschikt voor de moedermorgens, maar er was niemand die er iets van zei. Dat is weleens irritant. Alsof het allemaal niet uitmaakt. Zij is in elk geval blij met het nieuwe boekje. Vandaag bespreken ze Eva, de allereerste moeder op aarde. Ze hoopt dat de anderen het goed hebben voorbereid. Alleen van Ilse verwacht ze niets. Tien tegen één dat ze het boekje nog niet eens open heeft gehad. 'Sorry', zal ze zeggen op haar onbekommerde manier, 'ik ben er niet aan toegekomen, het was allemaal zo druk.' Maar ze rekt op Saar, die stelt haar nooit teleur.

Zoals ieder jaar heeft Saar zich afgevraagd of ze wel door moet gaan met de moedermorgens. Het kost altijd een hele ochtend, die ze ook voor andere dingen zou kunnen gebruiken. Maar als ze heel eerlijk is, gaat haar afweging niet zozeer om de tijd die het vraagt, maar meer over de spanning die het op kan leveren. Er is vaak zo weinig diepgang, er komt zo weinig uit. Zij is de enige die er een gedegen Bijbelstudie van maakt en dan valt het zo tegen als blijkt dat de anderen dat niet gedaan hebben. Het geeft haar iedere keer weer strijd om niet op de anderen neer te zien, om zich niet te ergeren als iemand de plank volledig mislaat waar het gaat om de essentie van een Bijbelgedeelte. Ze weet dan nooit of ze wel of niet moet ingrijpen, of het beter is om te spreken of te zwijgen. Dat soort toerberijen kosten een hoop energie.

Toch heeft ze zich niet afgemeld voor het nieuwe seizoen. Wat haar over de streep trok om toch weer te gaan, was dat ze zich weer eens was gaan verdiepen in het onderwerp 'moederschap'. De laatste jaren was dat niet meer aan bod gekomen. Goed om dat weer eens op te pakken.

En zo zit ze dan weer samen met de anderen aardbeienvlaai te eten op een oude bank in de schuur van Joyce.

Manon trakteert, zoals altijd in september. Ze moet elk jaar weer uitleggen wat de aanleiding is van de traktatie, want dat vergeet iedereen gewoon weer vrolijk.

‘Oscar en ik zijn allebei jarig geweest en vorige week was onze trouwdag’, vertelde ze. Het klonk eerder als een verontschuldiging dan als iets verblijdends. Maar zo is Manon. Die uit zich altijd zo voorzichtig, alsof ze bang is om iets verkeerd te zeggen. Trouwens, alles wat ze doet is weloverwogen: de manier waarop ze praat en hoe ze zit, met haar benen netjes tegen elkaar, en zelfs hoe ze haar gebak eet, met keurige, afgepaste hapjes.

Heel mooi en fijntjes is ze, Manon, met haar knappe gezichtje en het glanzende, lichtblonde haar. Ze is ook veruit de chicste van hen allemaal. Vandaag heeft ze een duur uitzierend wit jasje aan over een roze jurkje. Joyce, die naast haar zit, steekt er groezelig bij af, maar die zal zich daar vast niet druk over maken. Ze luistert vol aandacht naar Manon, die vertelt over de vakantie in Kroatië, waar het zo mooi was en zulk heerlijk weer.

‘Claire wilde er nog langer blijven’, zegt ze, ‘maar dat kon natuurlijk niet. Oscar moest weer aan het werk.’

‘Ik begrijp haar’, zegt Joyce. ‘Fien is net eender. We zijn twee weken naar Noorwegen geweest om hout te sprokkelen, maar zij vond dat belachelijk kort. Waar ze natuurlijk gelijk in had.’

Toen ze tien jaar geleden begonnen met de moedermorgens, hadden ze alle zes een meisjesbaby. Dat zorgde meteen al voor een speciale band. De baby’s zijn inmiddels uitgegroeid tot schoolmeisjes die bij elkaar in de klas zitten – groep 7 inmiddels al – en ook in de kerk elkaar tegenkomen op de kinderclub. De onderlinge vriendschappen wisselen voortdurend, iets waar de ene moeder zich drukker over maakt dan de andere. Vooral Ella heeft de neiging om zich zorgen te maken over de ruzietjes tussen de meiden. Ze hangt dan al snel aan de te-

lefoon om het op te willen lossen. Saar heeft haar al diverse keren moeten sussen.

Op dit moment is Ella in gesprek met Dineke, ook al over de vakantie. Straks zal ze het startsein wel geven om met de Bijbelstudie te beginnen. Zij neemt nu eenmaal altijd de leiding en er is niemand die haar dat recht zal betwisten.

Maar als iedereen klaar is met de koffie en het gebak en Ella naar haar Bijbel grijpt, is het Joyce die rechtop gaat zitten. Een beetje ongemakkelijk kijkt ze het groepje rond.

‘Ik moet iets bekennen’, zegt ze.

Saar schrikt ervan. Gaat ze aankondigen dat ze ermee gaat stoppen? Dat ze hier niet meer terecht kunnen? Dat zou echt heel jammer zijn. Joyce is de laatste die ze zou willen missen. Ze is niet de enige die ongerust is. Ella, naast Saar, legt verwezen haar Bijbel weer. Dineke wordt vlekkerig rood en Manon zet grote ogen op. Alleen Ilse blijft rustig. Ilse is niet zo snel van de kaart.

‘Ik ben een beetje buiten m’n boekje gegaan.’ Joyce spreidt haar handen wijd uit in een verontschuldigend gebaar. ‘Maar het ging gewoon vanzelf.’

‘Wat ging er vanzelf?’ vraagt Ella.

‘Ik heb iemand uitgenodigd om in het vervolg mee te gaan doen’, zegt Joyce. ‘Met onze moedermorgens. Dat had ik natuurlijk eerst met jullie moeten overleggen.’

‘Ja, dat had je zeker’, zegt Ella scherp.

Saar ergert zich een beetje aan Ella. Ze mag dan een schooljuf zijn, Joyce is niet een van haar leerlingen. Maar Ella is nu eenmaal Ella, die wil alles graag zelf regelen. En ze heeft natuurlijk gelijk. Het is op z’n minst apart te noemen om na zo veel jaar opeens met een nieuw ‘lid’ aan te komen.

Joyce kijkt Ella aan met haar lichte, groengrijze ogen, haar krullenhoofd een beetje scheef. ‘Sorry, Ella’, zegt ze. ‘Maar je zult het vast begrijpen als je het hele verhaal hoort.’

‘Het hele verhaal?’ Dat is Ilse met een lach op haar gezicht. De

stoere, sportieve Ilse, met haar hardlooptgympen aan haar voeten, klaar om naar haar volgende project te rennen. 'Nu word ik pas echt nieuwsgierig. Laat maar eens horen!'

Joyce lacht nu ook. 'Dat ga ik doen', zegt ze en ze kijkt hen een voor een aan voor ze van wal steekt. 'Jullie weten dat ik in de kringloopwinkel werk ...'

Ze knikken allemaal. Joyce werkt daar als vrijwilliger, al een aantal jaar.

'Daar is sinds kort een nieuw meisje. Nou zeg ik meisje, maar dat klopt niet helemaal. Ze is toch wel dertig geweest, denk ik ...'

Saar kijkt naar Joyce. Wat kan ze toch vaag doen. Zij weet toch ook wel dat zij allemaal zo'n beetje tussen de dertig en de veertig jaar zitten, of zelfs eroverheen. Het is te hopen dat die onbekende introducee van Joyce daar een beetje tussen past.

'Ik raakte met haar aan de praat', vertelt Joyce verder, 'en ik zag dat ze een kruisje droeg, een klein groen kruisje van jade. Dus ik vroeg of ze ook christen was. Dat bleek zo te zijn.'

Overbodige informatie, vindt Saar. Een niet-christen uitnodigen voor hun moedermorgen zou echt nergens op slaan.

'Jennifer, zo heet ze, is nog maar pas tot geloof gekomen', zegt Joyce. 'Ze kent de Bijbel nauwelijks, maar wil er heel graag meer over weten.'

Joyce vertelt ook dat Jennifer een paar kerken bezocht heeft en er maar weinig van begreep, maar dat ze wel behoefte heeft aan contact met andere christenen. 'Ze heeft geen idee hoe ze dat aan moet pakken. Je moet weten dat ze jarenlang verslaafd is geweest en weinig weet over het gewone leven. In de kringloop doet ze werkervaring op, dat is al lastig zat.'

'Verslaafd?' herhaalt Ella. 'Bedoel je aan drugs?' Er klinkt oprechte afkeer in haar stem.

Joyce kijkt Ella een beetje verbaasd aan. 'Dat zou kunnen. Ik weet het niet precies. Naar haar verleden heb ik niet gevraagd. Maar ze is al bijna een jaar clean en krijgt begeleiding en zo.'

Ze mist alleen mensen met wie ze haar geloof kan delen. Dus dacht ik aan ons.'

Het blijft even stil. Saar probeert zich een voorstelling te maken van de situatie. Een ex-verslaafde die begeleid wordt, ze heeft er geen idee van hoe dat werkt.

'Waarom dacht je dat ons moedergroepje wel iets voor haar zou zijn?' vraagt ze. 'Dat begrijp ik niet helemaal.'

'Ja, dat vroeg ik me ook af', zegt Manon en de anderen knikken.

'O, dat vergat ik helemaal te zeggen', zegt Joyce. 'Ze heeft net als wij een dochter van tien.'

Ze was haar meteen opgevallen toen ze haar zag staan achter een stapel kleding op de uitzoektafel. Heel jong leek ze nog, een meisje, met lang, bruin haar dat half voor haar gezicht hing alsof ze zich niet wilde laten zien.

'Hoi, ik ben Joyce', had ze gezegd. 'Hebben ze je niet uitgelegd wat je moet doen?'

Het meisje had haar verschrikt aangekeken. Ze had een paar mooie donkere ogen in een smal en bleek gezicht.

'Sorry', zei ze.

Waarvoor ze sorry zei, was niet erg duidelijk. Omdat ze niets deed misschien?

'Heeft Maddie je aan het werk gezet?' vroeg Joyce. 'Met haar spraakwaterval?'

Maddie was de regelaar van de kledingafdeling, een geweldig ijverig mens, maar ze praatte veel te veel en nieuwe mensen inwerken was niet haar sterkste kant.

Er kwam een glimlach tevoorschijn op het bleke gezicht van het meisje. 'Ja, Maddie. Zo heette ze. Ik begreep niet veel van wat ze allemaal zei.'

Joyce liet er haar eigen klusje – een doos met glazen ophalen uit het magazijn – voor in de steek en begon het meisje te helpen met het sorteren van kledingstukken. Ze kwam er al gauw

achter dat ze Jennifer heette en hier werkervaring kwam opdoen, maar veel meer kwam er niet uit.

Terwijl ze toekeek hoe Jennifer met onhandige bewegingen een overhemd op een hangertje probeerde te wurmen, zag ze het kruisje om haar nek. Een klein groen kruisje aan een zwarte veter.

‘Je draagt een kruisje’, zei ze. ‘Betekent dat ook iets voor je?’ Jennifer prutste verder aan het overhemd, maar ze knikte wel. ‘Ik ben gelovig’, zei ze, terwijl ze Joyce een snelle blik toewierp. ‘Ik ook’, zei Joyce.

Toen pas keek Jennifer haar recht aan. ‘Ben jij een christen?’ vroeg ze. ‘Geloof je in Jezus?’

Joyce knikte. ‘Ik geloof in Jezus als mijn Redder’, zei ze.

Het voelde goed om dat te zeggen. Krachtig. Beslist.

Blijkbaar kwam het zo ook over, want er begon iets te glanzen in de donkere ogen van Jennifer.

‘Hier heb ik om gebeden’, zei ze. Ze legde het onwillige overhemd neer op de sorteertafel.

‘Waar heb je om gebeden?’ vroeg Joyce nieuwsgierig.

‘Dat ik iemand zou ontmoeten die Jezus kent’, zei Jennifer.

‘Gisteren heb ik dat gebeden. En vandaag kom ik jou tegen.’

‘Dat is bijzonder’, zei Joyce.

Haar eerste reactie was blijdschap en verwondering. Maar spannend vond ze het ook. Dat zij betrokken was in de gebedsverhoring van iemand die ze niet eens kende. Het voelde als een grote verantwoordelijkheid die op haar schouders werd gelegd. Hoe groot, ontdekte ze al snel. Jennifer bleek jarenlang verlaafd te zijn geweest en had daardoor vrijwel geen netwerk om zich heen buiten de scene.

‘Ik heb over Jezus gehoord tijdens het afkicken’, vertelde ze. ‘Je kon daar naar bijeenkomsten gaan met een spreker. Dat wilde ik wel. Daar vertelden ze over Hem. Ik wist niet wat ik hoorde! Voor die tijd wist ik van niets. Niet eens dat Hij echt bestond. Maar ik ging tot Hem bidden en Hij luisterde naar me.’

‘Hoe deed Hij dat?’ wilde Joyce weten. Ze vergat de stapel kleren die uitgezocht en opgehangen moest worden en de servietten die ze uit moest pakken. Vaag hoorde ze de stemmen van de andere medewerkers en in de verte liet iemand iets vallen met veel gerinkel, maar het bleven achtergrondgeluiden. Jennifer’s verhaal was veel belangrijker.

‘Ik ervoer Hem’, antwoordde Jennifer. ‘Een geweldig gevoel door mijn hele lichaam. Liefde en vrede. Ik voelde me helemaal nieuw en schoongewassen. Precies wat ik nodig had. Dagenlang liep ik in een wolk. Heb je dat ook weleens meegemaakt?’ Ze wachtte het antwoord niet af, maar praatte alweer verder, alsof er een stop was opengesprongen en alles er ineens uit spoot. ‘Ik heb hem gevraagd of Hij me alles wat ik fout heb gedaan in mijn leven, wilde vergeven. En of Hij me wilde helpen met afkicken, want alle pogingen waren altijd mislukt. Dat wilde ik niet meer. Ik wilde clean zijn en blijven. Speciaal voor Jade.’

‘Jade?’ vroeg Joyce.

‘Mijn dochter’, zei Jennifer. Ze viste haar telefoon tevoorschijn en toonde het vergrendelscherm. Daarop was een leuk meisje te zien met een verlegen lachje en hetzelfde lange haar als haar moeder.

‘Ze lijkt op jou’, zei Joyce. ‘Hoe oud is ze?’

Een heel normale vraag zou je denken, maar toch keek Jennifer verdrietig toen ze antwoord gaf.

‘Tien’, zei ze. ‘Ze is al tien. En al die jaren heb ik niet voor haar mogen zorgen.’

Hier wist Joyce niets op te zeggen. Ze moest denken aan Fien, haar eigenzinnige, roodharige dochter, die ze nog nooit een nachtje had hoeven missen, behalve dan wanneer ze bij haar opa’s en oma’s ging logeren, maar dat was nog steeds heel eigen en vertrouwd. Het was een onvoorstelbaar idee dat de zorg voor haar eigen dochter volledig in andere handen zou liggen.

‘Mag je haar wel zien?’ vroeg ze voorzichtig.

‘Ja, af en toe. Maar er is meestal iemand bij. En nu ik hierheen verhuisd ben, woont ze ook nog eens een eind bij me vandaan. Ik moet er met de trein naartoe.’

‘Waarom ben je dan verhuisd?’

‘Omdat ik weg moest van mijn oude vrienden’, zei Jennifer. ‘Die gebruiken allemaal. In het verleden ging ik na het afkicken altijd terug naar mijn oude wereldje. Dan ging het binnen de kortste keren weer mis. Dat werkt niet. Ik wil nu echt een nieuwe start maken.’

Dat begreep Joyce wel. Maar dat je daardoor nog verder bij je dochter vandaan kwam te wonen, leek haar wel een hoge prijs. Toen wees Jennifer haar triomfantelijk op het groene kruisje om haar nek. ‘Zie je dit?’ vroeg ze.

Joyce knikte. Natuurlijk zag ze dat. Daar hadden ze het toch al over gehad?

‘Het is gemaakt van echte jade. Daarom heb ik dit gekocht. Op deze manier horen Jade en Jezus al een beetje bij elkaar. Hij gaat me helpen om haar bij mij te krijgen. Dat geloof ik vast!’

Een ex-verslaafde. Ella begrijpt niet hoe Joyce dat heeft kunnen doen. Haar gewoon uitnodigen, alsof zij daar alleen over gaat. ‘Ik zou me er nog maar niet druk over maken’, had Joyce sus-send gezegd nadat ze had uitgelegd hoe het allemaal gelopen was. ‘Misschien gaat het wel helemaal niet door. Ze zou erover nadenken, zei ze.’

Die opmerking maakte het niet veel beter. De beslissing ligt dus bij háár. Niet bij Ella, niet bij de groep, maar bij haar. Jennifer. Ella beseft maar al te goed dat Joyce haar uitnodiging niet in zal trekken. Daarvoor is ze veel te aardig, te sociaal. Maar je kunt ook té sociaal zijn, vindt ze.

Het is haar niet helemaal duidelijk wat de anderen ervan vinden. Manon zei niet zo veel, maar Ella kan zich Manon niet goed voorstellen naast iemand die leeft aan de rand van de maatschappij. Manon, het luxe vrouwtje met haar rijke man

en haar mooie huis. Saar reageerde nogal nuchter en Ilse ook, die zagen blijkbaar het probleem niet zo, maar Dineke keek wel een beetje ongerust. Maar wat Dineke ergens van vindt, is nooit zo duidelijk. Ze zegt altijd zo weinig. Net als haar dochter, die weleens komt spelen. Zo verlegen en zo stilletjes. Maar wel heel lief. Net als Dineke zelf.

Ella kijkt naar Dineke in haar bloemetjesjurk die haar mollige figuur niet kan verhullen. Het lijkt wel of ze weer zwaarder is geworden in de vakantie. Hollands welvaren met haar roze wangen en dikke blonde haar. Echt het type oermoeder.

Het brengt haar weer terug bij Eva, het studieonderwerp van vandaag. Eva, de echte oermoeder van deze wereld.

Het blijkt een moeilijk onderwerp te zijn. Er staat zo weinig over haar in de Bijbel. Natuurlijk wel over dat vreselijke moment dat ze at van de boom en over de gevolgen ervan, maar niet over haar moederschap.

‘Zij heeft niet alleen als eerste een kind moeten baren’, bedenkt Manon, ‘maar ze was ook de eerste die een kind moest missen. Wat een verdriet zal dat gegeven hebben.’

‘En ze moest niet alleen Abel missen, maar ook Kaïn’, zegt Saar. ‘Je kunt je afvragen om wie ze het meeste verdriet gehad heeft.’ ‘Haar oudste zoon was een moordenaar’, zegt Ilse. Echt iets voor Ilse om dat zo cru te zeggen. ‘Denk je eens in: het aller-eerste kind dat op aarde is geboren, was meteen een moordenaar. Een crimineel. Het ging meteen goed mis.’

Het doet Ella weer denken aan de onbekende Jennifer, ze kan er niets aan doen. Zijn verslaafden ook niet vaak crimineel? Of zit ze zichzelf nu gek te maken? Joyce vertelde dat ze tot geloof gekomen is. Dus wat ze ook gedaan heeft, dat is nu over. Laat ze dat niet vergeten.

Beschaamd om haar afdwalende gedachten, keert ze terug tot het onderwerp. Ze hebben het nog steeds over Kaïn.

‘Het is moeilijk in te denken hoe God dat ervaren heeft’, zegt Joyce. ‘Zo had Hij het toch niet bedoeld. Dat moet toch een

dolk in Zijn hart geweest zijn. En toch gaf Hij Kaïn een bescherming mee, zodat niemand hem zou kunnen overwinnen.’ Ze praten er nog even over door, maar dan komen ze aan bij de vraag die in het boekje na elk hoofdstuk staat: Wat kun je leren van de geschiedenis van Eva?

‘Ik heb vooral de neiging om heel erg met haar mee te voelen’, zegt Joyce. ‘Ze had geen vriendinnen, geen moeder, geen zussen, maar wel altijd die schuld. De spijt. Het moet loodzwaar geweest zijn.’

‘Maar wat leren we daarvan?’ vraagt Ella. Zij wil wel graag een antwoord op die vraag. Het staat niet voor niets in het boekje dat zij heeft uitgekozen. Daar moeten ze iets mee.

Het blijft even stil. Geen ongemakkelijke stilte, waarbij iedereen wegstijgt van elkaar, maar meer een gezamenlijk gevoelen. Dat is hoe hun groepje is. Veilig en vertrouwd. Ze weten wat ze aan elkaar hebben en het is niet spannend als je iets niet weet. Zo gaat het al jaren en Ella zou graag willen dat het zo kan blijven.

‘Wat ik ervan leer, is dat we onze kinderen moeten leren loslaten’, zegt Saar. ‘En erop vertrouwen dat God voor hen blijft zorgen.’

‘Zelfs als ze zijn als Kaïn’, vult Manon aan.

Ella denkt aan de twaalfjarige zoon van Manon, Pieter-Jan. Ze kan zich niet voorstellen dat die ooit op het slechte pad zal raken. Zo’n keurig jongetje is dat. Maar Eva had zich vast ook een andere toekomst voorgesteld voor haar oudste zoon.

‘Laten we het daar maar op houden’, zegt Ella. ‘Ik vind het een mooie gedachte. De volgende keer gaat het over Sara. Misschien is dat een makkelijker onderwerp.’